

TARİX**UOT 902****MƏŞHUR NORVEÇ TƏDQIQATÇISI VƏ SƏYYAHI
TUR HEYERDALIN AZƏRBAYCANA SƏFƏRLƏRİ
VƏ ODİN NƏZƏRİYYƏSİNİN YARANMASI****Vüsalə Elşad qızı ƏFƏNDİYEVA**

*Azərbaycan Dillər Universiteti,
Regionşünaslıq kafedrasının baş müəllimi
Skandinaviya Mərkəzinin baş mütəxəssisi
AMEA, A.A. Bakıxanov adına Tarix institutunun doktorantı*

vusala_83@yahoo.com

Təqdim olunan məqalədə məşhur Norveç tədqiqatçısı və səyyahı Tur Heyerdalın Azərbaycana səfərləri haqqında məlumat verilir. O, Qobustan petroqlifləri və Norveç qayaüstü təsvirləri arasında oxşarlıqların olduğunu iddia edən hipotezalar irəli sürmüş və ölkəmizi dünya mədəniyyətinin beşiyi olduğunu göstərmişdir. Məqalədə eyni zamanada, Tur Heyerdalın Azərbaycanla bağlı ərsəyə gətirdiyi Odin nəzəriyyəsi təhlil olunur. Nəzəriyyəyə əsasən, Şimal mifologiyasının baş tanrısı hesab olunan Odin Skandinaviyaya Qafqaz ərazisindən miqrasiya etmişdir.

Açar sözlər: Tur Heyerdal, Odin, Aesir, Edda, Snorri Sturluson

Məşhur Norveç tədqiqatçısı və səyyahı Tur Heyerdal ömrünün çox hissəsini dünyanı gəzib dolaşaraq, arxeoloji tədqiqatlar aparmışdır. Ömrünün son illərində Heyerdal marağını Azərbaycana yönəltmiş və ölkəmizin dünya mədəniyyətinin beşiyi olduğunu göstərən nəzəriyyə ərsəyə gətirmişdir.

Tur Heyerdal öz məşhurluğunu 1947-ci ildə həyata keçirdiyi “Kon-Tiki” ekspedisiyası zamanı sal vasitəsilə Sakit Okeanı keçib, Cənubi Amerikadan Polineziya adalarına çatarkən əldə etmişdir. Tədqiqatçı öz səyahətləri haqqında müxtəlif kitablar yazmış və hətta onun Kon-Tiki ekspedisiyası haqqında çəkilmiş filmi Oskar mükafatı qazanmış, Kon-Tiki kitabı isə 71 dilə tərcümə edilmişdir¹. Tur Heyerdalın bu ekspedisiyası haqqında yazdığı kitabı dünyada ən çox satılan kitab oldu, lakin Kon-Tiki İ.Stalinin idarəçiliyi dövründə Sovet

¹ 2012-ci ildə Azərbaycan dilinə tərcümə olunub.

İttifaqında qadağan olunmuşdur. N.K.Xuruşov hakimiyyətə gəldikdən sonra isə Kon-Tiki kitabı rus dilinə tərcümə olundu və beləliklə Tur Heyerdal Sovet İttifaqında da çox məşhurlaşdı (3, s.63).

1962-ci ildə Tur Heyerdal Sovet Elmlər Akademiyasının rəhbəri olan professor M. Keldiş tərəfindən Moskvaya dəvət olundu. Məhz Keldişin məsləhəti nəticəsində Tur Heyerdal Sovet İttifaqı vətəndaşı olan Yuri Senkeviçi (1937-2003) növbəti üç məşhur ekspedisiyalarında (Ra 1969, Ra II 1970 və Tiqris 1978) iştirak etmək üçün dəvət etmişdir (11, s.137).

Tur Heyerdalın Azərbaycana səfərləri

T.Heyerdalın Moskvaya 1962-ci il ilk səfəri nəticəsində o, Azərbaycan alimləri ilə də yaxşı münasibətlər qura bilmişdir. Azərbaycana olan marağı Qobustan qayaüstü rəsmləri haqqında məlumat əldə etdikdən sonra daha da artdı. 1970-ci illərdə çap olunmuş elmi məqalələrdə Qobustan qayaüstü rəsmlərində gəmilərin baş hissələrində günəşin təsvirini görəndə Heyerdal bu təsvirləri öz gözləri ilə görmək üçün 1981-ci ilin avqust ayında Elmlər Akademiyasının Coğrafiya İnstitutunun direktoru Həsən Əliyevin dəvəti ilə Azərbaycana gəldi. Azərbaycana ilk səfəri zamanı məşhur Norveç səyyahı Tur Heyerdal Qobustan petroqliflərini görəndə heyrlənmiş, bu qayalıqları Azərbaycan xalqının keçmiş adlandırmışdır (7, s. 60).

Bu səfər çox gözlənilməz oldu, çünki Soyuq müharibənin daha da geniş vüsət aldığı bir dövrdə "Dəmir Pərdə" adlandırılan Qərb ölkələrindən Sovet İttifaqına çox az adam səyahət edirdi. Səyahət etdikləri halda belə, yalnız Moskvaya səfər edə bilərdilər.

1981-ci il Azərbaycana ilk səfəri zamanı Tur Heyerdal ölkə rəhbəri Heydər Əliyev ilə görüşə dəvət olundu. Ölkə başçısı Heydər Əliyevlə görüşən Tur Heyerdal Azərbaycanla bağlı təəssüratlarını, axtarış və ekspedisiyalarının nəticələri haqqındakı mülahizələrini ona bildirmiş, elə o vaxt da vəd etmişdir ki, imkan tapan kimi bir də Qobustana gələcək (10, s.31).

Heyerdal ölkəmizə növbəti üç səfərini 1991-ci ildə Azərbaycan Sovet İttifaqından ayrılaraq öz müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra həyata keçirdi. 1990-cı illər Azərbaycan Respublikası üçün çox əhəmiyyətli bir dövr idi, beləki, bu zaman respublikamız beynəlxalq aləmdə öz yerini tutmaq ərəfəsində idi. Tur Heyerdalın Azərbaycan tarixinin dünya tarixi üçün çox əhəmiyyət daşımasını səsləndirməsi Ermənistanla müharibədən (1988-1994) sonra özünü toparlamağa çalışan bir ölkə üçün çox vacib idi.

1994-cü il noyabr ayında baş tutmuş Heyerdalın ikinci səfəri yenidən müstəqillik əldə etmiş Azərbaycana ilk səfəri idi. Bu səfər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev və Norveçin Statoil şirkətinin dəvətilə gerçəkləşdi. Statoil 1992-ci ildə Azərbaycan və Norveç arasında diplomatik münasibətlər qurulduqdan qısa zaman sonra Azərbaycana gəldi. Bununla da ölkələrimiz arasında mövcud olan diplomatik münasibətlər iqtisadi münasibətlər tərəfindən daha da möhkəmləndi. 1994-cü il sentyabrın 20-i Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən "Azəri", "Çıraq" və "Günəşli" yataqlarının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü

haqqında saziş imzalandı. Sonralar bu saziş tarixi əhəmiyyət daşdığına görə "Əsrin müqaviləsi" adlandırıldı. Sazişin imzalanmasında dünyanın 8 ölkəsini təmsil edən 11 neft şirkəti iştirak edirdi. Norveçin Statoil şirkəti bu sazişdə Azərbaycanın ən mühüm şəriklərindən birinə çevrildi.

“Odin nəzəriyyəsinin” yaranması

Bu səfərdən qısa müddət sonra Tur Heyerdal Azərbaycanla bağlı ilk məqaləsini yazır. Ümumilikdə məşhur səyyah bir sıra kitab və məqalələrində, beynəlxalq konfrans və simpoziumlardakı çıxışlarında xarici tədqiqatçıların diqqətini Azərbaycanın zəngin tarixi keçmişinə, mədəniyyətinə, Qobustan qayaüstü rəsmlərinə yönəlmişdir.

Azərbaycanla bağlı fikirlərini Heyerdal Betty Blairin redaktorluq etdiyi *Azerbaijan International* jurnalında çap etdirirdi. 1995-ci ildə həmin jurnalda çıxmış məqaləsi “Azərbaycanla əlaqə: Avrosentrik miqrasiya nəzəriyyələrinə yeni baxış” adlanırdı. Məqalədə deyilirdi: “Biz alimlər dünyanın çox hissəsinin bizim əcdadlarımız tərəfindən kəşf olunması haqqında Avropada yazdığımız orta əsrlər tarixindən kənara çıxmalıyıq. Avropa tarixi başlamazdan öncə Afrikadan olan dənizçilər Kanar adalarında, Amerikadan olanlar isə Vest-Hind adalarında məskunlaşmışlar. Hind və Sakit okeanda yerləşən hər bir ada asiyalılar və amerikalılar tərəfindən məskunlaşılmışdır”. Avrosentrik baxışlara yeni nəzər yetirən alim qeyd etmişdir ki, sivilizasiyanın mərkəzi Avropa deyil, məhz Azərbaycan olmuş, erkən mədəniyyəti qədim dənizçilər vasitəsilə ucqarlara yaymışdır (6, s.60).

Heyerdalın belə bir fikri də çoxları üçün yeni və gözlənilməz oldu: “Azərbaycan, onun Xəzərboyu sahilləri avropalıların, xüsusilə Skandinaviya xalqlarının vətəni olmuş, Avropa mədəniyyətinin kökü də məhz bu diyardan başlanmışdır” (5, s.148). O qeyd edirdi: “Biz fəxr edirik ki, bu qədər qədim, zəngin mədəniyyətə malik bir regiona bağlıyıq. Azərbaycanın öz mədəniyyəti, incəsənəti ilə bütün dünyada öyünməyə haqqı var. Çünki, sivilizasiya buradan başlayıb” (1, s.11). O, Azərbaycan mədəniyyətini Mesopotamiya, Misir, Hind Vadisi mədəniyyəti qədər qədim və zəngin adlandıraraq dünyanın daha da məşhur mədəniyyət ocaqları ilə müqayisə etmişdir. Azərbaycan xalqı məşhur səyyahın fikirlərini böyük hörmətlə qarşıladı və bu bizim xalqda öz qədim mədəniyyətinə və tarixinə daha da böyük ehtiram hissi yaratdı.

1994-cü il Heyerdalın Azərbaycana ikinci səfəri zamanı səyyah azərbaycanlıların həm də *azəri* adlandırıldıqlarının şahidi olmuş və bu məsələ onu düşündürmüşdür. Məşhur islandiyalı tarixçi Snorri Sturluson (1179-1241) tərəfindən yazılmış “Norveç krallarının tarixi” və “Edda”-nı yenidən oxuduqdan sonra Heyerdal belə bir qənaətə gəlir ki, Odinlə bağlı olan hekayə mifologiya deyil, həqiqətdir və Şimal baş tanrısı və Asir tanrılara məxsus olan Odin həqiqətdə *aser* adlandırılan əhalisi və tərəfdarları ilə Qafqazdan Skandinaviyaya köç etmiş bir qəbilə başçısıdır (3, s.65). S.Sturlusonun “Norveç krallarının tarixi” əsərinə əsasən onlar Tanais (Don) çayının şərq sahilini romalıların hücumları nəticəsində tərk etmişlər.

Tur Heyerdalın 1999-cu ilin yazında üçüncü dəfə respublikamıza səfəri zamanı məşhur tədqiqatçı ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında (AMEA) görüş keçirildi. Azərbaycana əvvəlki səfərlərində olduğu kimi, bu dəfə də eyni səmimiyyət və qonaqpərvərliklə qarşılanan səyyah həmin görüşdə Azərbaycanla bağlı maraqlı materiallar topladığını bildirdi. O, bir sıra fərziyələr irəli sürərək Norveç mifologiyaları ilə Qobustan qayaüstü təsvirlərinin bağlılığından danışdı (9, s.39).

Əslində Skandinaviya ərazisi qədim tarixi mədəniyyətlərin beşiyi olmamışdır. Bu ərazidə insanlar hər hansı bir miqrasiya nəticəsində məskunlaşmışlar. Bu insanların ən azı bir qisminin haradan gəlməsi ilə bağlı suala Tur Heyerdalın cavabı Qafqaz və Don sahilindən idi.

Qədim saqalardakı məlumatları təhlil edən, Qobustan və Skandinaviya qayıq təsvirlərini, eləcə də yunan tarixçisi Herodotun qatlanan qayıqlar haqqında qeydlərini müqayisəli şəkildə nəzərdən keçirən Tur Heyerdal belə ehtimal edirdi ki, hazırkı Azərbaycan xalqı və saqalarda təsvir olunan *aesirlərin* kökü eynidir. Heyerdalın nəzəriyyəsinə əsasən Azərbaycanda Qobustan ərazisindəki qayıq rəsmləri Norveçdə aşkarlanmış qayıq rəsmləri ilə eynidir. Bu bənzərlik iddiasının bir sıra alimlər tərəfindən qəbul olunmamasına baxmayaraq, Tur Heyerdal zənn edirdi ki, qayaüstü rəsmlərin motivləri arasındakı bənzərliklər heç də təsadüfi deyil. O, Azərbaycanla Skandinaviya ölkələri arasında qədim əlaqələrin mövcudluğunu sübut etməyə çalışırdı. Heyerdal qeyd edirdi ki, skandinaviya tayfaları Şimali Avropaya Qara dənizdən şərqdə yerləşən *Azər* ölkəsindən gəlirlər. Məşhur Norveç tədqiqatçısı Tur Heyerdalın qənaətinə görə, bir sıra çağdaş Avropa tayfalarının və xalqlarının, o cümlədən Skandinaviyada yaşayan xalqların ulu əcdadları vaxtilə Qobustan ərazisində yaşamış, lakin sonralar naməlum səbəblər üzündən köç edərək Avropaya getmişlər. Tədqiqatçının Qobustanşünaslıq sahəsində yeni olan bu mülahizəsi çağdaş Azərbaycan xalqı ilə Skandinaviya xalqları arasında etnik, bioloji, antropoloji, tarixi, mədəni əlaqələrin mövcud olmasından xəbər verir (1, s.12). Tur Heyerdal Xəzər sahillərini sonralar su yolları vasitəsilə şimala və cənuba doğru yayılan böyük bir sivilizasiyanın beşiyi hesab edirdi.

Qobustanda Latın dilindəki daşüstü yazıda 81-96-cı illərdə hakimiyyətdə olmuş Roma imperatoru Domitianın adı çəkilir. Məşhur islandiyalı tarixçi Snorri Sturluson tərəfindən yazılmış Edda-da Odinin romalıların bu ərazilərə hücumu nəticəsində bu torpaqlardan qaçdığı qeyd olunmuşdur. Heyerdal məhz Qobustandakı daşüstü yazını bu nəzəriyyəyə bir sübut kimi qiymətləndirmişdi (11, s.142).

1999-cu ilin may ayında məşhur tədqiqatçı Tur Heyerdal Bakı Dövlət Universitetində ziyalılar və tələbələr üçün mühazirə keçdi. Mühazirədə o qeyd etmişdir ki, bir gənc kimi hər zaman onu Sakit, Atlantik və Hind okeanlarında insanların necə məskunlaşması maraqlandırmışdır. Heyerdal bu çıxışında qeyd etmişdir: “Avropalılar heç bir okeanda məskunlaşılmamış bir dənə də olsun ada kəşf etməmişlər” (3, s.54).

13 may 1999-cu il Bakıda Norveçin dövlət neft şirkəti olan “Statoil”in ofisinin rəsmi açılış mərasimi olmuşdur. Mərasimin fəxri qonağı kimi Azərbaycan xalqının dostu T.Heyerdalın dəvət olunması heç də təsadüfi deyildi (4, s.96). Maraqlıdır ki, Norveç neft şirkətinin Azərbaycanda marağının müdafiəçisi kimi ölkəmizə gəlmiş Heyerdal, eyni zamanda öz prinsiplərindən kənara çəkilməyərək dəniz və okeanlardan neft çıxarılmasının və daşınmasının qəti əleyhdarı olduğunu bildirdi. O, deyirdi: “Həyat okeandan başlanır. Başqa planetlərdə okean olmadığından həyat da yoxdur. Təsadüfi deyildir ki, qədim Şumer əfsanələrində də okean dünyanın başlanğıcı sayılır” (5, s.147).

Tur Heyerdal İsveçli xəritəçəkən Per Lillieström ilə birgə Odin nəzəriyyəsi ilə bağlı 1999-cu ildə “Sərhədsiz” və 2001-ci ildə “Odinin axtarışında: Keçmişimizin izi ilə” adlı iki kitab yazır. Bunlardan birinci kitab olan “Sərhədsiz”də yazıçı vikinqlər dövründə skandinaviyalıların səyahətlərindən bəhs edir. “Odinin axtarışında: Keçmişimizin izi ilə” adlı ikinci kitab məşhur islandiyalı tarixçi Snorri Sturluson tərəfindən qələmə alınmış və vikinq dövrü üçün əsas tarixi mənbə hesab olunan “Heimskringla” və ya “Norveç krallarının tarixi” adlı əsərinin təsviri ilə başlayır. Bu əsərdə müəlliflər iddia edir ki, Snorri müasir alimlər tərəfindən ciddi qəbul olunmur.

Bu kitabların hər ikisi Heyerdal və Lillieström arasındakı qədim tarixi mənbələrə yeni şərhlərin verilməsi ilə bağlı müzakirələrdən ibarət dialoq formasında yazılıb. Əslində kitablar akademik mənbə hesab oluna bilməz. Çünki bu kitablar mütəxəssislər üçün deyil, məhz geniş oxucu dairəsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Yuxarıda da qeyd olunduğu kimi Tur Heyerdal Odinlə bağlı kitablarını qələmə alarkən XIII əsrdə məşhur islandiyalı tarixçi Snorri Sturluson tərəfindən yazılmış “Norveç krallarının tarixi” və “Cavan Edda”ya əsaslanmışdır. S.Sturlusonun “Heimskringla” və ya “Norveç krallarının tarixi” adlı əsəri qədim dövrdən başlayaraq 1177-ci ilə kimi olan bir dövrü əhatə edir. Bu əsər dünyanın üç materiki olan Avropa, Afrika və Asiya haqqında orta əsrlər təsəvvürləri ilə başlayır. Burada müəllif qeyd edir ki, Tanais (Don) çayı Avropa və Asiya arasında sərhəddi təşkil edir. Donun şərq sahili Asiya ərazisinə düşür ki, burada da paytaxtı *Asgardr* olan *Aesir* ölkəsi yerləşir və burada başçı Odindir. *Aesirlər* qonşuları olan *Vanirlərlə* müharibədədir. Romalıların hücumu nəticəsində öz ölkəsini tərk edən Odin Rusiya (Qardarika) ərazisindən keçib, Şimali Almaniyaya (Saksoniya), oradan Danimarkaya çatmış və sonda İsveç ərazisində olan Siqtunada məskunlaşmışdır.

Azərbaycana olan marağı Tur Heyerdalı dördüncü – sonuncu dəfə 2000-ci ilin payızında bu ölkəyə gətirdi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev onunla görüşərkən qeyd etmişdir: “Xalqlarımız arasında əlaqələr getdikcə genişlənilir. Bunun əsasını 1981-ci ildə sizinlə mən qoymuşam. Güman edirəm ki, XXI əsrdə bu əlaqələr inkişaf edəcəkdir” (1, s.10). Əslində Norveç-Azərbaycan qədim tarixi əlaqələrini araşdıran alim Tur Heyerdal bu iki ölkə arasındakı əlaqələrin müasir tarixinin əsasını da qoymuşdur.

Tur Heyerdal ölkəmizdə ən məşhur norveçli hesab olunur. Beləki, onun haqqında çoxlu sayda məqalələr, kitablar yazılmış və 2011-ci ildə Azərbaycan Dillər Universitetində “Tur Heyerdal və Azərbaycan” mövzusunda məşhur səyyahın fəaliyyətinin araşdırılması məqsədilə elmi-praktik konfrans keçirilmişdir (2, s.11). Konfransda bir çox xarici ölkələrdən alimlər, tədqiqatçılarla bərabər, onun həyat yoldaşı və oğlu da iştirak etmişdir. Konfransın davamı olaraq 2012-ci ilin yazında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyində “Tur Heyerdal-Kon-Tiki adamı” sərgisi açıldı. Sərgidə Tur Heyerdalın həyat və fəaliyyətini əks etdirən posterlər, ekspedisiyalar zamanı istifadə olunan avadanlıqlar nümayiş olunmuşdur (8, s.5).

Tur Heyerdalın Azərbaycanın maddi-mədəniyyət abidələrinə verdiyi yüksək qiymət unudulmazdır. Məşhur norveçli səyyahın tədqiqatları şübhəsiz ki, daim xarici və yerli Azərbaycan alimləri tərəfindən araşdırılıb öyrəniləcəkdir.

Ədəbiyyat:

1. Azərbaycan qəzeti, 24 noyabr 1994; 3 sentyabr 2000; 26 oktyabr 2011
2. Azərbaycan müəllimi qəzeti, 28 oktyabr 2011
3. Blair, Betty (ed.). Thor Heyerdal sərhədləri aşaraq, dənizləri aşaraq- Azərbaycanla əlaqələr [Thor Heyerdahl: Beyond borders, Beyond Seas: Links with Azerbaijan], Book 7 in a research series, Western University and Azerbaijan International Magazine: Los Angeles və Bakı, 2011
4. Blair, Betty. "Thor Heyerdahl in Baku: Norwegian Archeologist Identifies Azerbaijan as Early Cradle of Civilization" [Tur Heyerdal Bakıda: Norveçli arxeoloq Azərbaycanı Sivilizasiyanın qədim beşiyi adlandırır], Azerbaijan International jurnalı, payız buraxılışı 1999 (7.3), səh. 96-97
5. Əliyev, T. “Tur Heyerdal və Azərbaycan” [Thor Heyerdahl and Azerbaijan] Azərbaycan arxeologiyası [Azerbaijani Archaeology], Vol 4, Num. 1-2, Bakı 2002, səh. 145-148
6. Heyerdahl, Thor. "The Azerbaijan Connection: Challenging Euro-Centric Theories of Migration", [Azərbaycanla əlaqə: Avrosentrik miqrasiya nəzəriyyələrinə yeni baxış], Azerbaijan International, yaz buraxılışı 1995 (3:1), səh. 60-61, Blairin yeni nəşr 2011, səh. 48-55
7. Heyerdahl, Thor. “Scandinavian Links. Tracing Roots to Azerbaijan”, [Skandinaviya ilə əlaqələr], Azerbaijan International, vol. 8:2, yay buraxılışı 2000, səh. 78-83, Blairin yeni nəşri 2011, səh. 56-66
8. Mədəniyyət qəzeti, 2 mart 2012
9. Sadiqoğlu, Afət. Azərbaycan Norveç əlaqələri, Bakı, 2002
10. Sadiqoğlu, Afət. Tur Heyerdal Azərbaycanda, Bakı, 2006
11. V. Roggen (ed.). Thor Heyerdahl's search for Odin: Ancient links between Azerbaijan and Scandinavia?, Novus Press, Oslo, 2014

Вусаля Эльшад кызы Эфендиева

Визиты норвежского путешественника и исследователя Тура Хейердала в Азербайджан и возникновение теории Одина

Резюме

В данной статье дается информация о визитах в разные годы в Азербайджан знаменитого путешественника и исследователя Тура Хейердала. Он выдвинул гипотезу о сходстве Гобустанских наскальных изображений в Азербайджане с норвежскими петроглифами, и указал на то, что наша страна является колыбелью мировой культуры. Здесь также, согласно Северной мифологии, анализируется теория Одина, который считается главным богом скандинавским, переселения с кавказских территорий в Скандинавию.

Ключевые слова: Тур Хейердал, Один, Аесир, Эдда, Снорри Стурлусон

Vusala Elshad Afandiyeva

Prominent Norwegian explorer and traveller Thor Heyerdahl's visits to Azerbaijan and the foundation of Odin theory

Summary

The presented paper describes acclaimed Norwegian explorer and traveller Thor Heyerdahl's visits to Azerbaijan. Putting forward a number of hypotheses, Heyerdahl claimed about the links between Norwegian petroglyphs and Gobustan rock drawings. Moreover, he considered our country to be the cradle of a great civilization. This article also reviews the interpretation and research of the Odin theory related to Azerbaijan. According to the theory, Odin, the main god in Scandinavian mythology was a historical figure, a chieftain who with his companions migrated from the Caucasus to Scandinavia and settled there.

Key words: Thor Heyerdahl, Odin, Aesir, Edda, Snorri Sturluson